



AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ERDAL ÇALIŞKAN - TÜRKİYE

(Başvuru no: 36062/04)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

2 Aralık 2008

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (36062/04) no'lu davanın nedeni Türk vatandaşı olan Erdal Çalışkan'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 10 Haziran 2004 tarihinde Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

OLAYLAR

Başvuran 1955 doğumlu olup Ankara'da ikamet etmektedir.

Olayların meydana geldiği dönemde başvuran, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nda teknik uzman olarak görev yapmaktaydı.

17 Mayıs 1995 tarihinde TRT Yönetim Kurulu eğitim seviyelerine göre personel maaşlarını yeniden düzenleme kararı almıştır. Böylece yüksek teknik öğrenimi gören personelin ücretine zam yapılmıştır.

3 Nisan 1996 tarihinde, başvuranın maaşının artırılması ile ilgili olarak yapmış olduğu talep gerekli öğrenim şartına haiz olmadığı gerekçesi ile idare tarafından reddedilmiştir.

23 Mayıs 1996 tarihinde, başvuran, 3 Nisan 1996 tarihli ret kararı ile TRT Yönetim Kurulu'nun 17 Mayıs 1995 tarihli kararı hakkında Danıştay'da iptal davası açmıştır. Başvuran, sözkonusu kararların, Anayasa'nın 55. maddesi ile güvence altına alınan eşit işe eşit ücret hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

27 Aralık 1999 tarihli bir karar ile mesnetten yoksun olduğu gerekçesi ile Danıştay, başvuranın davasını reddetmiştir.

28 Haziran 2000 tarihinde başvuran, temyize başvurmuştur. Danıştay Genel Kurulu'nda başvuran, Yönetim Kurulu kararının Kurum'da aynı işi yapan personel arasındaki eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ileri sürmüştür. 20 Kasım 2003 tarihinde, Danıştay Genel Kurulu, kararı onamıştır. Sözkonusu karar başvurana 21 Ocak 2004 tarihinde tebliğ edilmiştir.

ŞİKAYETLER

AİHS'nin 6/1 ve 4. maddelerine atıfta bulunarak, başvuran, yalnızca kurum personelinin sadece öğrenim düzeyleri arasındaki farklılığa dayanarak farklı muamele yapıldığını ifade etmektedir. Başvuran, tamamen aynı işi ve sorumlulukları paylaştıkları sürece yüksek okul mezunu olan meslektaşlarının fazla ücret almasının haklı görülemeyeceğini iddia etmektedir.

AİHS'nin 13. maddesine atıfta bulunarak, başvuran yargılama süresinin uzunluğundan da şikayetçi olmaktadır.

HUKUK

I. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Belirli bir şikayete atıfta bulunmaksızın, Hükümet, başvuranın şikayetlerini ulusal merciler önünde dile getirmemesinden dolayı iç hukuk yollarının tüketilmediği kanaatindedir.

AİHM, dosyayı incelediğinde, başvuranın avukatı aracılığı ile kurum personeli arasında adaletsiz muamele yapıldığı kapsamındaki şikayetini en azından esas bakımından Danıştay Genel Kurulu'nda sunduğu kanaatindedir.

Yargılama süresinin uzun olması kapsamında yapılan şikayete ilişkin olarak Savunmacı Hükümet'in başvuranın etkili iç hukuk yoluna sahip olduğunu ortaya koymaması nedeniyle AİHM, cezai yargılama süresi kapsamında yapılan şikayetlere ilişkin olarak Hükümet tarafından yapılan benzer itirazları daha önce reddettiğini hatırlatmaktadır (*Tendik ve Diğerleri-Türkiye*, başvuru no: 23188/02, 22 Aralık 2005). Mevcut davada Hükümet tarafından sunulan görüşler, bu içtihattan farklı bir sonuca ulaşma imkanı sunmamaktadır.

Dolayısıyla AİHM, Hükümet'in sözkonusu itirazını reddetmektedir.

Başvuran, AİHS ve eki Protokollerinde açıkça güvence altında alınmayan bir hak olan adaletli ücret hakkını ileri sürmekte ve Kurum personelinin öğrenim düzeyine dayanarak yapılan farklı muameleden şikayetçi olmaktadır. Sözkonusu şikayetin AİHS'nin 14. maddesi kapsamında incelenebileceği farz edilse dahi, sözkonusu hükmün bağımsız mevcut olamayacağını ve AİHS ve Protokolleri tarafından güvence altına alınan haklar ve özgürlüklerden faydalanma kapsamında belirtilebileceğini saptamak gerekmektedir (*Johnston ve diğerleri- İrlanda*, 18 Aralık 1986). Ayrıca ihtilaf konusu fark ücretlilerin eğitim düzeyine ilişkin olup sözkonusu hükümle yasaklanan hiçbir unsura dayanmamaktadır.

Başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

AİHM, dava konusu olayların hukuki niteliğinin değerlendirilmesi konusunda tek yetkili olarak başvuranlar veya hükümetler tarafından yapılan nitelendirmelere bağlı olmadığından yargılama süresinin uzun olması kapsamında yapılan şikayetin AİHS'nin 6/1 maddesi kapsamında incelenmesinin uygun olacağı kanaatindedir (*Remzi Aydın-Türkiye*, başvuru no: 30911/04, 20 Şubat 2007).

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

II. AİHS'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, yargılama süresinin uzunluğundan şikayetçi olmaktadır. Bu bağlamda başvuran, AİHS'nin 6/1 maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet, sözkonusu iddiaya karşı çıkmaktadır.

Dikkate alınacak dönem 23 Mayıs 1996 tarihinde başlamış ve 20 Kasım 2003 tarihinde sona ermiştir. Sözkonusu dönem iki dereceli mahkemede yaklaşık yedi yıl altı ay sürmüştür.

AİHM, yargılama sürecinin makul yapısının dava koşullarını takiben ve mahkeme yerleşik içtihatları, özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili mercilerin tutumu ve ilgililer bakımından davanın önemi dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasından *Frydlender-Fransa*, başvuru no: 30979/96).

AİHM, daha önce birçok kez mevcut davaya benzer sorunları ortaya koyan davaları incelemiş ve AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (sözü edilen *Frydlender*)

Takdirine sunulan unsurların tamamını incelemesinin ardından AİHM, bu davada farklı bir sonuca ulaşmak için Hükümet'in ikna edici hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatindedir. Konuya ilişkin içtihadını göz önüne alarak AİHM, mevcut davada ihtilaflı yargılama süresinin çok uzun olduğu ve "makul süre" ilkesine riayet etmediği kanaatindedir.

Dolayısıyla AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran, 50.000 Euro maddi tazminat ve 25.000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmaktadır.

Hükümet, sözkonusu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, tespit edilen ihlalle iddia edilen maddi tazminat arasında bir illiyet bağı bulunmadığını tespit etmekte ve başvuranın bu başlık altındaki tazminat talebini reddetmektedir. Buna karşın yukarıda tespit edilen ihlal göz önüne alındığında AİHM, başvurana, 4.000 Euro manevi tazminat ödenmesi gerektiği kanaatindedir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran, ücret makbuzları ve farklı masraflara ilişkin faturalar sunmakta ve yapmış olduğu yargılama masraf ve giderlerine ilişkin miktarı AİHM'nin takdirine bırakmaktadır.

Hükümet, AİHM'ye sözkonusu talebi reddetmesi çağrısında bulunmaktadır.

AİHM içtihadına göre bir başvuran yargılama masraf ve giderlerinin geri ödemesini ancak gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konduğu sürece elde edebilir. Mevcut davada, sahip olduğu unsurları ve yukarıda sözü edilen kriterleri göz önüne alarak AİHM, yargılama masraf ve giderleri için başvurana 500 Euro ödenmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun yargılama süresinin uzun olması kapsamındaki şikayetin *kabuledilebilir*, geri kalan kısmının *kabuledilemez* olduğuna;
2. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından başvurana:
 - i. her türlü vergiden muaf tutularak, 4.000 Euro (dört bin Euro) manevi tazminat *ödenmesine*;

ii. her türlü vergiden muaf tutarak yargılama masraf ve giderleri için 500 Euro (beş yüz Euro) *ödenmesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;

4. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 2 Aralık 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.